

Безпала Ольга Василівна

к.геогр.н., старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м.Ніжин

БЕЗРОБІТТЯ У ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Однією з ключових проблем розвитку економіки України та підвищення добробуту населення є безробіття. Зазначена соціально-економічна проблема призводить до «витоку умів» закордон, зменшення рівня інновацій, зменшення купівельної спроможності, а також до інших гострих наслідків. Кризова ситуація в Україні, воєнні дії на Сході України, зміна законів про оподаткування призводять до зменшення кількості підприємств, що, в свою чергу, спричиняє зменшення кількості робочих місць. Тому потрібно шукати шляхи вирішення цих проблем, щоб покращити соціально-економічний стан українського суспільства.

До категорії *безробітних*, (у визначенні МОП) відносяться особи у віці 15 — 70 років (як зареєстровані, так і незареєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно задовольняють трьом умовам: не мають роботи (прибуткового заняття), шукають роботу або намагаються організувати власну справу, готові приступити до роботи протягом наступних 2 тижнів. До цієї категорії відносяться також особи, що навчаються за направленнями служби зайнятості, знайшли роботу і чекають відповіді або готуються до неї приступити, але в цей час ще не працюють [4].

Категорію безробітних разом із категорією зайнятих економічною діяльністю включають до економічно активного населення — це частина населення обох статей, яка протягом певного періоду забезпечує пропозицію своєї робочої сили для виробництва товарів і надання послуг. робота.

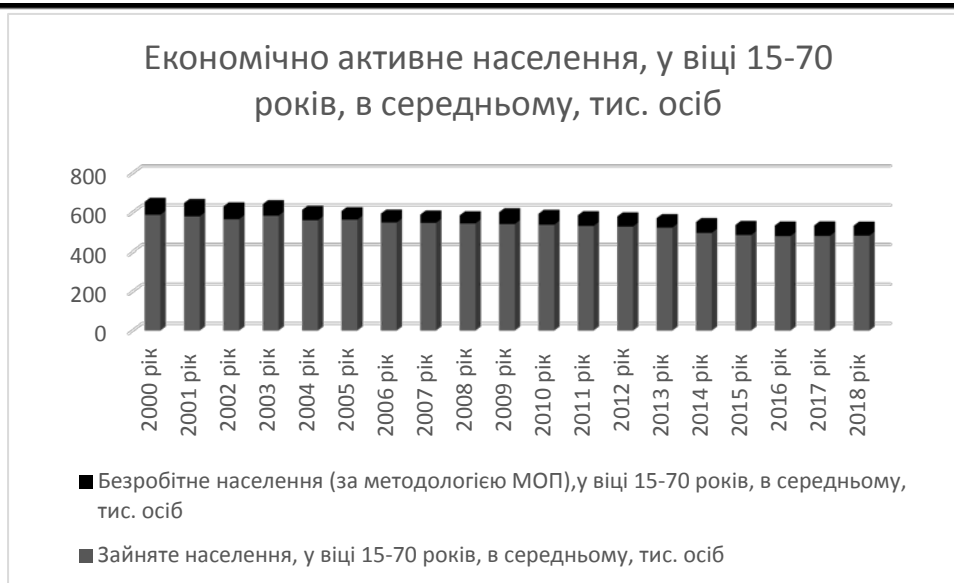

Рис.2. Економічно активне населення Чернігівської області.

Нагадаємо, що зайнятих економічною діяльністю називають осіб у віці 15 — 70 років, які виконують роботи за винагороду за наймом на умовах повного або неповного робочого часу, працюють індивідуально (самостійно) або в окремих громадян-роботодавців, на власному (сімейному) підприємстві, безоплатно працюючі члени домашнього господарства, зайняті в особистому підсобному сільському господарстві, а також тимчасово відсутні на роботі. Зайнятими за цією методикою вважаються особи, які працювали протягом тижня не менше 4 годин (в особистому підсобному господарстві — не менше 30 годин) незалежно від того, була це постійна, тимчасова, сезонна, випадкова чи інша [4].

Окрім того, згідно Закону України «Про зайнятість населення» безробітними визнаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи. Безробітними визнаються також інваліди, які не досягли пенсійного віку, не працюють та зареєстровані як такі, що шукають роботу [5].

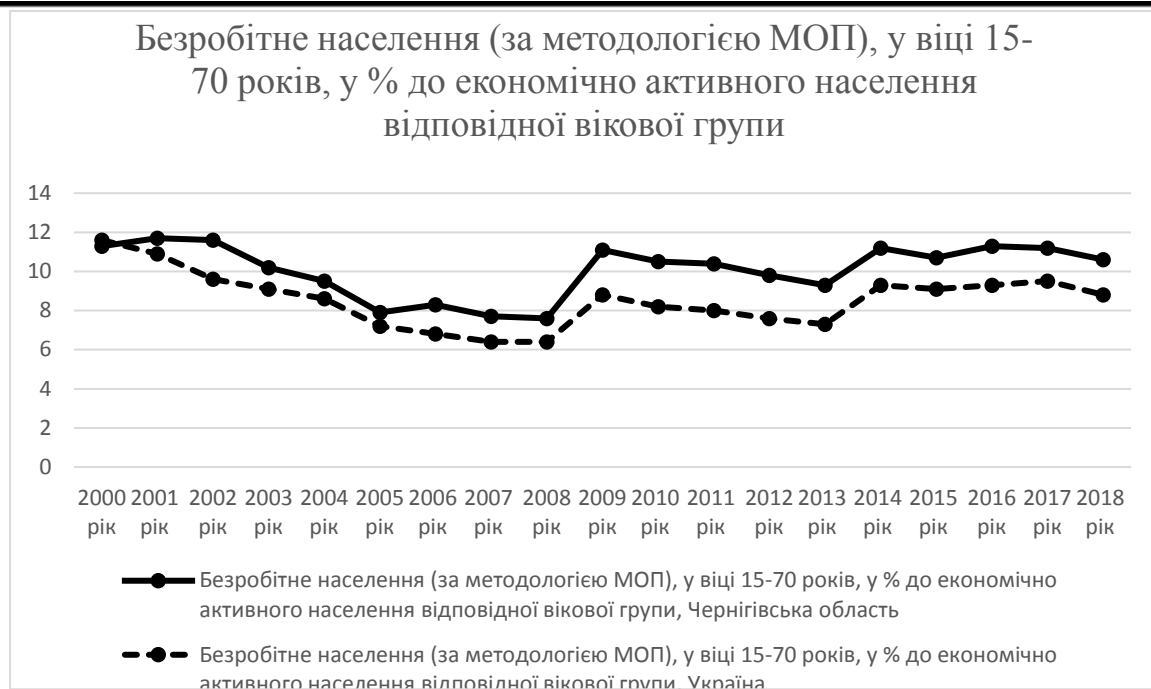

Рис.3. Безробітне населення (за методологією МОП), у віці 15-70 років, у % до економічно активного населення відповідної вікової групи Чернігівської області та України (Джерело: сформовано автором на основі [1,2]).

Протягом 2000-2018 років рівень безробіття не мав чітко виражених тенденцій як у Чернігівській області так і в Україні в цілому. Впродовж останніх 2016-2018 років рівень безробіття Чернігівської області поступово знижувався 11,3%, 11,2% та 10,6%. У 2018 році рівень безробіття Чернігівській області становив 10,6% і був вищим порівняно із загальнонаціональним (8,8%).

Вищі від загальнонаціональних показники безробіття у Чернігівській області характеризуються насамперед наступним *чинниками*: падінням економіки та зниження ефективності діяльності підприємств; відсутністю досвіду роботи; завищеними вимогами молоді до майбутнього місця роботи; низькою заробітною платою; зниженням попиту на деякі посади; можливістю отримати вищі доходи, працюючи на закордонних підприємствах; незбалансованістю попиту і пропозиції на ринку праці; автоматизацією виробництва внаслідок НТП.

Безробіття вважається важливою проблемою для населення та економіки країни загалом, оскільки несе за собою тяжкі наслідки, які відносяться до всіх сфер життя. Зокрема можна виділити так *наслідки* безробіття: збільшення розриву між потенційним ВВП і фактичним ВВП – коли є дефіцит робочих місць, є велика

кількість охочих працювати, виробництво не працює на свою повну потужність; зменшення купівельної спроможності; «відтік умів» – висококваліфіковані спеціалісти, науковці, вчені через відсутність відповідних робочих місць виїжджають працювати закордон, розвиваючи таким чином інші країни; втрата кваліфікації, досвіду, навичок через тривалий пошук роботи, а також через роботу не за фахом, оскільки дуже важко знайти роботу відповідно до отриманої освіти; зниження рівня життя; проблеми в сім'ях через недостатні доходи; посилення соціальної напруги; зростання кількості психічних захворювань; загострення криміногенної ситуації; посилення соціальної диференціації [3].

Розглянувши наслідки безробіття можна запропонувати такі *основні шляхи його подолання*: створення нових центрів кадрового забезпечення; зміни в Податковому кодексі України, які б надавали пільги підприємцям, які працевлаштовують молодих спеціалістів; влаштування на стажування університетами випускників, а в подальшому їх працевлаштування за місцем стажування; підтримка державою закладів вищої освіти, які навчають робітничих професій; внесення змін до законодавства України відповідно до міжнародних норм; влаштувати на практику школярів 10-11 класу на ті роботи, з якими вони в майбутньому хочуть пов'язати своє життя; захист внутрішнього ринку праці; створення кращих умов для малого та середнього бізнесу; збільшення мінімальної заробітної плати для збільшення добробуту; виділення коштів для перепідготовки працівників; відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів згідно з реальним станом попиту на робочу силу; забезпечення кадрів краще оснащеними робочими місцями та умовами праці; запровадження зміни ставок податку підприємцям замість збільшення кількості робочих місць.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Чернігівській області <https://www.chernigivstat.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Кифяк В., Дмитрієва О., Сироїчко К. Безробіття в Україні та шляхи його подолання / В. Кифяк, О. Дмитрієва, К. Сироїчко // Проблеми і перспективи